

POUTNÍ KOSTEL PROMĚNĚNÍ PÁNĚ NA KŘESOVCI U PACELIC

Čestmír Cimler – Vladimír Červenka

Poutní kostel Proměnění Páně na Křesovci u Pacelic
© Texty: Mgr. Čestmír Cimler, Mgr. Vladimír Červenka

Čestmír Cimler – Vladimír Červenka

**POUTNÍ KOSTEL PROMĚNĚNÍ PÁNĚ
NA KŘESOVCI U PACELIC**

Obec Škvořetice
2022

Obsah

Historie.....	4
Architektura a vybavení.....	8
Osobnosti.....	13
Výběr z použitých pramenů, literatury a dalších zdrojů.....	17

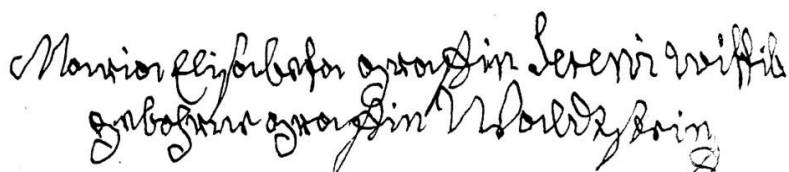
Historie

*Erb Kaleniců z Kalenic
podle pečeti Ludmily
Veroniky Doudlebské,
rozené z Kalenic,
z 15. 2. 1687
(kresba Vladimír
Červenka)*

Počátky poutní svatyně ve výrazné poloze pod vrcholem (496 m) Křesovce u Pacelic sahají až do závěru dvě a čtvrt století trvajících panování rytířského rodu Kaleniců z Kalenic na sousedních Škvořeticích, k nimž místo majetkově příslušelo. Patrně poprvé je „kostelík Proměnění Pána Krista na Křesovci nad tvrzí škvořetický“ jako součást vrchnostenského majetku zaznamenán při prodeji statku Škvořetice Vilémem Janem Kalenicí z Kalenic Ferdinandu Antonínu Malovcovi z Chýnova a Vintřberka dne 2. 11. 1673. V podobném dokumentu z února 1672 však ještě zmiňován není. Mohl být tedy vybudován v tomto úzkém rozmezí. Kdo však byl jeho stavebníkem, zda sám Vilém Jan Kalenice či ještě jeho zeť a předešlý několikaletý majitel statku Jiří František Doudlebský z Doudleb s manželkou Ludmilou Veronikou Kalenicovou nebo všichni tři společně, nelze stanovit.

Zpráva sedlického faráře Václava Jana Raucha pro pražskou arcibiskupskou konzistoř z roku 1677 uvádí nad Škvořeticemi opuštěný kostel („*Ecclesia deserta inuenitur supra Skworeticz*“). Jistá změna zřejmě nastala, když pan Malovec prodal 24. 4. 1682 Škvořetice do přímého vlastnictví své manželce Marii Františce, rozené Villaniové di Castello Pilonico († 1699). Za ní byla podle pozdější zprávy přistavěna někdy kolem roku 1685 k existujícímu kostelíku z pravé strany na způsob oratoře kaple sv. Jáchyma. Obojí zmiňuje ve své zprávě z 18. 5. 1700 sedlický farář Vojtěch Burghard Beck a upřesňuje, že ve svatyni se během roku konají dvě bohoslužby – první o titulárním svátku Proměnění Páně, druhá o svátku sv. Jáchyma, k jehož cti je zde zřízen oltář. Za to dostává kněz toliko dva džbány piva ročně, jelikož kostelík nedisponuje vlastním jménem, ani při něm není zřízena mešní fundace (později byl sedlickou vrchností příjem faráře za mše na Křesovci poněkud rozšířen). Patronát a s ním spojená péče o údržbu náležely majitelům statku Škvořetice, který se ale právě tehdy nacházel po smrti Marie Františky Malovcové, rozené Villaniové, v sekvestraci (nucené správě) a nebylo jasné, kdy tento stav skončí. Situace se stabilizovala až poté, co jej 1. 8. 1701 koupil hrabě František Vilém Salm-Reifferscheidt jako poručník sirotek po Ernestině Barboře Serényiové, rozené Löwensteinové na Blatné. Od té doby pak měly Škvořetice společnou vrchnost s blatenským panstvím a kostelík na Křesovci téhož patronátního pána. Farností však náležel pod Sedlici, což trvalo až do roku 1753, kdy byly Pacelice i s Křesovcem na žádost a z úcty k aktuální paní na Blatné, hraběnce Marii Alžbětě Serényiové, rozené z Waldsteinu, začleněny do blatenské farnosti.

*Vlastnoruční podpis hraběnky Marie
Alžběty Serényiové, rozené z Waldsteinu,
z 1. 11. 1762*

(SOA v Třeboni, Velkostatek Blatná)

*Hrabě Josef Serényi
podle epitafu v děkanském
kostele Nanebevzetí
Panny Marie v Blatné
(foto Roman Lavička)*

Rod Serényiů projevoval o poutní objekty na Křesovci značný zájem. Hrabě Josef Serényi de Kis Serény († 1742), manžel zmíněné Marie Alžběty, nechal v roce 1725 přestavět připojenou kapli sv. Jáchyma a zabezpečit ji proti zlodějům, aby sem mohl s povolením církevních úřadů přenést ze Škvořetic a na oltáři vystavit sochu Panny Marie Bolestné, která se těšila značné úctě věřících, neboť její přímluvě byla připisována četná uzdravení a různé pozoruhodné události. Za zázračnou však oficiálně nikdy uznána nebyla. V boční kapli sv. Jáchyma byla umístěna v letech 1726–1738. Poté ji hrabě Serényi dal v tichosti přenést do děkanského kostela v Blatné, kde stála až do roku 1881 na středovém oltáři sv. Kříže. Tehdy ji nahradila socha téhož námětu od Eduarda Veselého z Prahy, zatímco ta dosavadní byla z rozhodnutí děkana Josefa Pekárka vrácena do Škvořetic.

Navzdory uvedeným skutečnostem se kostelík na Křesovci stal během 18. století vyhledávaným poutním místem v rámci blatenského vikariátu. Poutě vydržovala hlavně správa statku Škvořetice a bývaly spojeny s rozdělováním almužny chudým. Mířila sem procesí z Blatné, Sedlice a Mirotic. Kromě titulárního svátku a svátku sv. Jáchyma se zde konaly bohoslužby i o Velikonocích. Dne 18. 9. 1731 se tu dokonce uskutečnila šlechtická svatba. Snoubenci byli rytíř Jan Ignác Vilém Koc z Dobrše, pán na Hlavňovicích, a Konstancie Barbora, baronka ze Saueru. Oddal je u oltáře Panny Marie zábořský farář Zikmund Maxmilián Wemer za přítomnosti svědků Arnošta Matyáše Enise z Atteru na Lažanech, Františka Bohuslava Koce z Dobrše na Dolejším Těšově (strýc ženicha), Anny Alžběty Kateřiny Kocové, rozené Jakardovské ze Sudic (matka ženicha), Josefa Deyma ze Stržiteže a Norberta, svobodného pána ze Saueru (bratr nevěsty).

Aby svatyně kapacitně dostačovala narůstajícímu počtu poutníků a současně lépe sloužila „k větší slávě Boží“ a náležitě ji odrážela, chtěla ovdovělá hraběnka Marie Alžběta Serényiová již v únoru 1758 zahájit její přestavbu. Ze záměru však sešlo pro nepřízeň doby poznamenané právě probíhající sedmiletou válkou. K jeho uskutečnění bylo přikročeno hned po jejím skončení. Arcibiskupská konzistoř vydala své povolení ke stavbě 7. 2. 1763 a od dubna téhož roku do července 1765 vyrostl na místě původního kostelíka současný pozdně barokní objekt. Benedikci nového poutního kostela vykonal o titulárním svátku Proměnění Páně 6. 8. 1765 blatenský děkan Ignác František z Blankenfeldu. Slavnostní kázání, pronesené při té příležitosti kadovským farářem P. Jakubem Kosem, bylo pod titulem „Trojí Proměna podivná“ dokonce vydáno tiskem u jezuitů v pražském Klementinu.

Při kostele bydlíval i poustevník (eremita). Šlo vesměs o člověka, který toužil po životě v odloučení, optimálně ale v blízkosti nějaké církevní stavby, o jejíž bezprostřední údržbu dbal, nebo k tomu byl přímo pověřen, zajišťoval zvonění, poskytoval servis příchozím,

vypomáhal při výuce dětí katolickému náboženství atd. Roku 1710 byl na Křesovci poustevníkem Řehoř Gressewetter. V letech 1728–1740 tu poustevničil Vojtěch Menšík, rodák z Tábora a člen třetího řádu sv. Františka, který pak odešel jako kostelník do Blatné, kde roku 1743 zemřel ve věku cca 60 let. Jako poslední křesovecký poustevník je připomínán od roku 1772 Josef Urban, vysloužilý panský hospodářský úředník. Zemřel zde v prosinci 1777 jako asi osmdesátiletý.

Kromě toho stála v blízkosti kostelíka ještě dřevěná chalupa se dvěma byty, vystavěná roku 1725 vrchností, v níž bydlel soustružník Josef Linek a v druhém bytě jeho syn Jan téhož řemesla, který se roku 1753 vystěhoval.

*Kresba kostela na Křesovci v kronice obce Lom
(SOKA Strakonice, Místní národní výbor Lom)*

Josefínské reformy v osmdesátých letech 18. století přinesly zákaz tradičních poutí a tím nastal pokles významu kostela. Stavba začala pustnout a byly prováděny spíše jen údržbové práce; větší rozsah měly ve čtyřicátých letech 19. století, kdy došlo i k úpravě zvonové vížky. Bohoslužebný provoz se tu nicméně udržel až do dvacátého století. Dne 8. 9. 1913 sem dokonce bylo v rámci svatováclavských oslav ve farnosti Sedlice konáno 1. jubilejní procesí, odtud pak pokračovalo do kaple Panny Marie Bolestné ve Škvořeticích a následně do sedlického děkanského kostela.

Rovněž vnitřní zařízení kostela se těšilo jistému zájmu, zvláště obraz sv. Jáchyma z levého bočního oltáře pokládaný svého času za dílo Karla Škréty. Jako takový byl patronátním úřadem velkostatku vystaven během národopisné výstavy v Blatné v květnu 1895.

Větší rekonstrukce kostela proběhla roku 1938 z iniciativy nového škvořetického velkostatkáře JUDr. Vladimíra Nováka, a přestože dnes působí stavba velmi neutěšeným dojmem, byla jí pozornost věnována i za socialismu. Od 3. 5. 1958 byl kostel památkově chráněn a od 31. 12. 1963 je pod č. 3-4398 zapsán na státním seznamu kulturních památek. Nejspíše v souvislosti s tím, a také díky určitému uvolnění politických poměrů, podnikl MNV Škvořetice v roce 1965 základní opravu dveří, oken a střechy. Ba ještě v počátcích normalizace si dal do plánu akcí na období 1971–1975 generální rekonstrukci kostela s rozpočtem 300 000 Kčs, kterou také v letech 1973–1976 za spolupráce farního úřadu v Blatné zrealizoval. Byly při ní mimo jiné pod dohledem pracovníků památkové péče vyrobeny kopie dveří, položena nová prejzová střecha, upevněny okapy apod. Naposledy pak došlo roku 2013 k opravě střechy za státní dotační podpory z Havarijního programu Ministerstva kultury ČR.

Na dlouhou dobu poslední poutní mše se tu konala v roce 1972 a pak zase až po více než čtyřiceti letech v sobotu po titulárním svátku Proměnění Páně 8. 8. 2015, kdy ji celebroidl P. Marcin Piasecki z Blatné.

V roce 2016 byl objekt převeden z majetku Římskokatolické farnosti Blatná do vlastnictví spolku Omnium z. s.

Jeden z bočních vchodů do kostela s dveřmi zhotovenými jako kopie původních při rekonstrukci v letech 1973–1976 (fotoarchiv Vladimíra Červenky)

Architektura a vybavení

Současná architektura poutního kostela Proměnění Páně na Křesovci u Pacelic pochází z let 1763–1765. O podobě jemu předcházející kaple se složitějším stavebním vývojem nám není nic známo. Dnešní stavba je nejčastěji spojována s jedním z nejvýznamnějších architektů takzvaného českého baroka Kiliánem Ignácem Dientzenhoferem (1689–1751). Tento zjednodušující náhled na věc, který není nijak doložen písemnými prameny, je bohužel obecně rozšířen. Samozřejmě je možné, že i po smrti tohoto věhlasného architekta v roce 1751, byly jeho plány později využity. Tato praxe byla poměrně častá, jako příklad můžeme uvést některé stavby Jana Blažeje Santiniho-Aichela (1677–1723), které byly postaveny nedlouho po jeho předčasné smrti v roce 1723, ne však ale až po více jak deseti letech, jak by tomu bylo v našem případě. To by bylo vskutku ojedinělé a málo pravděpodobné. Úvodem tak vyslovme základní tezi, že formální aparát kostela Proměnění Páně na vrchu Křesovci se až na určité pro nás nezávažné prvky striktně neslučuje s pozdní tvorbou Kiliána Ignáce Dientzenhofera ani jeho žáků. Na rozdíl od nedalekého kostela sv. Jana Křtitele v Paštikách, jehož finální vzezření je prokazatelně jeho prací. Tyto myšlenky vychází z prostého důvodu, a to že do dnešní doby není v našich končinách architektura pozdního baroku (rokoko) komplexněji zpracována. Valná většina všech staveb vzniklých po polovině 18. století je tak dávána do spojitosti s významnými architekty první poloviny 18. století, kteří již zemřeli nebo dožívali, což je však dosti zavádějící. Tyto skutečnosti nám naše snažení o detailnější uměleckohistorické zhodnocení pacelické svatyně značně stěžují. Odbornému zájmu se totiž prozatím těší jenom jednotlivé stavby, jako například zámek Nové Hrady (1774–1777) ležícího nedaleko Vysokého Mýta a Litomyšle, který je dílem tyrolského architekta Josefa Jägera (1721–1793) působícího v českých zemích od poloviny 18. století. O jeho životě a jeho práci však také mnoho nevíme. Jedním z mála podrobněji zpracovaných architektů druhé poloviny 18. století je například Antonín Haffenecker (1720–1789), rovněž pocházející z Tyrolska. K jeho dílu se ve zkratce dostaneme na konci tohoto výkladu.

Svým způsobem strohá a na první pohled jednoduchá stavba kostela Proměnění Páně na vrchu Křesovci u Pacelic reprezentuje typ klasicky orientovaného jednolodního kostela s dvěma bočními kaplemi a segmentově zakončeným presbytářem. Z původně plochostropé lodi se nám dochoval pouze výrazný fabion. Presbytář je pak sklenut takzvanou pruskou klenbou, na které se s největší pravděpodobností nacházela freska s výjevem Proměnění Páně. Severní a jižní boční kaple jsou zaklenuty prostou kupolí a oproti chrámové lodi působí poněkud naddimenzovaně. Hlavní část kostela je zastřešena sedlovou střechou s valbením v závěrové partii. Boční kaple jsou zastřešeny pro tehdejší dobu typickou valbovou střechou. Ve vrcholu zvalbení hlavní části svatyně je šestihranná oplechovaná sanktusová věžička, jež je zakončena cibulovou báníčkou. Zajímavě profilované západní průčelí kostela je po stranách lemováno již klasicistními sdruženými pilastry, dosedajícími na výrazně převýšený profilovaný sokl, které jsou zakončeny jednoduchými, ale pro dobu vzniku netypickými monumentálně pojatými hlavicemi.

*Historické snímky kostela na Křesovci z první poloviny 20. století – pohled na průčelí a kněžiště
(Městské muzeum Blatná a fotoarchiv Svazku obcí Blatenska)*

*Kostel na Křesovci vévodící krajině kolem Pacelic první polovina 20. století
(fotoarchiv Vladimíra Červenky)*

*Současné snímky interiéru kostela – pohled do kněžiště
a detail mensy a svatostánku hlavního oltáře
(foto Čestmír Cimler)*

Západní průčelí vrcholí atikovým štítem s trojúhelným profilovaným frontonem, který má po stranách projmuté hrany a je zakončen profilovanou římsou. V západním průčelí je mezi pilastry prolomen nově otevřený hlavní portál, nad jehož jednoduchým ostěním se nachází klasická supraporta, nad níž pak můžeme spatřit slepý otvor, který je zakončen profilovanou šambránou s vrcholovým klenákem. Další portál se nachází na jižní straně u vstupu na varhanní kruchtu. Na jihu a severu je hlavní loď rozčleněna okenními otvory – kruhovými a segmentově ukončenými. Všechny jsou v profilovaných šambránách. Původně krémově žlutě zbarvené fasády jsou po celém obvodu hlavní části kostela shodné – výrazný sokl, profilovaná římsa s kladím. Boční kaple jsou pak členěny korunní římsou, lizénovým rámem a slepými otvory ve štukové šambráně.

Co se vnitřního zařízení týče, inventář původní poutní svatyně z roku 1735 zaznamenává velký malovaný obraz, jiný malý vyřezávaný, 2 zarámované na pergamenu, 20 různých poškozených papírových obrázků, 2 kříže na oltářích, kulatý stůl a starou židli potaženou kůží. O necelých dvacet let později, roku 1759, se uvádí již početnější vybavení: 3 klekátka, malou oltářní stoličku, oltář se 3 malými obrazy a 2 dřevěnými kříži, další kříž, vpravo malý oltář Panny Marie se 6 svícny, 2 malé obrazy, malý vyřezávaný obraz, velký malovaný obraz, 2 obrazy v rámech, vlevo kříž se 2 sochami, oltář s křížem, obrazem a 2 svícny, 7 obrazů v rámech, kazatelnu, 3 okna s mřížemi, mříž u oltáře (chórovou přepážku), kropenku, ve vížce 2 zvony s provazy a řetízky, zpovědnici, cínovou lampu, na kůru starý pozitiv. Inventář z roku 1799 již popisuje mobiliář po výstavbě nynějšího kostela. V interiéru se nacházely tři oltáře – hlavní s obrazem Proměnění Páně v mramorovaném pozlaceném rámu, levý boční sv. Jáchyma, pravý boční sv. Aloisia, oba s malovanými obrazy, mramorováním, zlacenými a postříbřenými ozdobami, dále podobně štafírovaná kazatelna a uprostřed klekátko. Ve věžičce visely dva menší zvony.

Původně tedy bohaté vnitřní vybavení kostela bylo během 19. a hlavně 20. století postupně rozkradeno. Dospělo to až tak daleko, že vstupy do objektu byly před relativně nedávnou dobou zazděny. Dosud se nám v neutěšeném stavu dochovalo následující – konstrukce hlavního oltáře Proměnění Páně, konstrukce bočních oltářů zasvěcených sv. Aloisiovi (retabulum, které bylo roku 2001 přemístěno do kostela

*Oltářní retabulum umístěné druhotně
v kostele v Kasejovicích
(foto Vladimír Červenka)*

*Socha světce z inventáře kostela
(Městské muzeum Blatná)*

sv. Jakuba Staršího v Kasejovicích), a sv. Danielovi Stylitovi či sv. Jáchymovi, kazatelna, Boží oko z kazatelny, lavice a socha neznámého světce z hlavního oltáře. Údajně se jedná o sv. Pelhřima, jak je uvedeno v popisku fotografické sbírky Městského muzea v Blatné, ale to je dle mého názoru málo pravděpodobné, může jít klidně o sv. Jáchyma nebo sv. Daniela Stylitu, obecná ikonografie je obdobná. Navíc ani nevíme, kde se dnes tato kvalitní skulptura nachází. Podle výše uvedených fragmentů je celkem jasné, že vybavení kostela Proměnění Páně nebylo jenom bohaté, ale i ztvárněné kvalitními umělci druhé poloviny 18. století. Na tomto místě uvedu drobnou poznámku – v daném ohledu nás čeká ještě hodně zajímavá a náročná práce.

Když se vrátíme k celkovému zhodnocení cenné architektury kostela Proměnění Páně na Křesovci u Pacelic, položme si zásadní otázku, kdo je tedy autorem plánů k této stavbě, která je jedinečnou ukázkou přecházejícího slohu mezi barokem a klasicismem. Na tomto místě se musíme zaměřit na historické souvislosti v kontextu s těmi umělecko-

historickými. Iniciátorem výstavby tohoto poutního kostela byla hraběnka Marie Alžběta Serényiová, rozená z Waldsteinu, jejíž panství sousedilo s lnářským panstvím Swéerts-Sporcků (vlastnili ho od roku 1745). Jelikož se některé architektonické detaily pacelického kostela shodují s těmi, které můžeme shledat na kostele sv. Václava v Kadově, jehož přestavba je datována rovněž do šedesátých let 18. století a zasadil se o ní právě rod Swéerts-Sporcků (konkrétně Jan František Kristián, hrabě Swéerts-Sporck), lze na tomto místě nalézt určité vazby. Ve středních Čechách, konkrétně kolem Lysé nad Labem a Brandýsa nad Labem se nachází skupina kostelů z druhé poloviny 18. století, které jsou si s kostelem Proměnění Páně na Křesovci u Pacelic více než podobné – kostel sv. Prokopa ve Svěmyslicích, kostel sv. Jakuba Staršího v Zápech, kostel Stětí sv. Jana Křtitele ve Cvrčovicích aj. A kdo vlastnil Lysou nad Labem, samozřejmě Swéerts-Sporckové, a kdo pro ně pracoval? Konkrétně v Praze, Lysé nad Labem a jiných místech, již výše uvedený Antonín Haffenecker, jeden z nejpozoruhodnějších architektů druhé poloviny 18. století na našem území, jehož osobní přítomnost je doložena dokonce i v Blatné, kam dorazil na pokyn hraběnky Marie Alžběty Serényiové, aby naplánoval opravu zámku po požáru v únoru 1766. V odborné literatuře je zároveň spojován s některými z výše uvedených sakrálních staveb. Mezi jeho nejkvalitnější projekty pak patří například kostel sv. Jakuba Staršího v Kunraticích (dnes Praha 4) nebo kostel Narození sv. Jana Křtitele v Městě Touškově. Tento letný závěr nelze brát za jasně daný a ověřený, přesnější výsledky potřebují čas, neboť tyto informace a vazby nám mohou značně pomoci v dalším bádání.

Osobnosti

Marie Alžběta, hraběnka Serényiová de Kis-Serény, rozená z Waldsteinu

Marie Alžběta, narozená 7. 10. 1697 v Praze, pocházela z jednoho nejstarších českých rodů, konkrétně z jejich rožďalovické (miletínské) větve, z linie hostinnské. Byla druhou ze tří dcer hraběte Františka Karla z Waldsteinu a jeho manželky Marie Ludmily, rozené Libštejnské z Kolovrat. Pokřtěna byla v kostele Panny Marie na Louži, tedy v jedné z již zaniklých významných svatyní na Starém Městě pražském, která se nacházela na dnešním Mariánském náměstí. Dne 22. 11. 1718 pojala za chotě dlouhou dobu svobodného hraběte Josefa Serényiho (* 4. 6. 1686), majitele panství Blatná a statku Škvořetice, pocházejícího z jednoho z nejvýznamnějších uherských rodů, jenž působily na našem území. Svatba proběhla v zámecké kapli v Drahenicích, kde je oddal člen řádu bosých augustiniánů ze Lnář – Remigius a S. Francisca. Ze svazku vzešli čtyři potomci, kteří však zemřeli v dětském věku. Dodnes je jedno z dítek uloženo v serényiovské kryptě, která byla vybudována v třicátých letech 18. století a nachází se v prostoru před hlavním oltářem blatenského děkanského kostela Nanebevzetí Panny Marie. V kryptě rovněž spočívají ostatky manželů Serényiových.

Rod Serényiů byl po celou svou historii velkým podporovatelem katolické církve a patřil ke štědrým donátorům a mecenášům umění všeho druhu. Na Blatensku to není bohužel ke škodě obecné veřejnosti moc známo, ale z jejich iniciativy vzešlo mnoho dnes obdivovaných uměleckých skvostů, které nadále žijí a jsou pro celou společnost značným přínosem – zámek Milotice na Hodonínsku, lázně v Luhačovicích, kostel sv. Jana Křtitele v Paštikách a mnohé další, jako například nesmírně cenná monstrance určená pro blatenský chrám. Spolupracovali s tak významnými osobnostmi jako je Kilián Ignác Dientzenhofer, Jan Hoffmann, Ferdinand Ublacker, Jan Bernard Fischer z Erlachu. V tomto snažení vždy Marie Alžběta svého manžela maximálně podporovala a po jeho smrti 3. 2. 1742 ve stejném duchu plynule pokračovala. Nejprve se zasadila o rekonstrukci kostela Nanebevzetí Panny Marie v Blatné ve čtyřicátých letech 18. století, dále pak o vznik novostaveb na místě starších již dobově i početně nedostačujících svatyní, jako je kostel sv. Jana Křtitele v Paštikách nebo kostel Proměnění Páně na Křesovci u Pacelic, nebo o sochařskou výzdobu v Blatné. Marie Alžběta Serényiová, rozená z Waldsteinu zemřela v Praze, ve svém domě na Malé Straně, dne 3. 4. 1787 v úctyhodném věku 89 let.

*Portrét hraběnky
Marie Alžběty Serényiové
ze sbírek Státního zámku
Březnice*

A. R. D. Ignác František Rebensteiger z Blankenfeldu

*Pečeť blatenského děkana
a vikáře Ignáce Františka
z Blankenfeldu
z 21. 8. 1758*

Budoucí blatenský děkan přišel na svět v Benátkách nad Jizerou počátkem prosince 1720 a na svátek sv. Barbory 4. 12. obdržel svátost křtu. Jeho otcem byl rytíř František Antonín Rebensteiger z Blankenfeldu (1680–1730), štolmistr hraběte Schütze z Leypoldsheimu na benáteckém zámku a posléze radní a primátor města Benátek (tehdy zvaných Nové). Matka Alžběta Terezie Vokounová (1688–1758) byla starší sestrou vodňanského děkana, posléze pražského světícího biskupa a generálního vikáře Antonína Jana Václava Vokouna (1691–1757). Ten nejspíše sehrál určitou, ne-li přímo klíčovou úlohu při profesním směřování svého synovce i jeho mladšího bratra Antonína Josefa Františka (1723–1781), jenž svou církevní kariéru završil jako děkan ve Smečně a vikář slánského vikariátu.

Jako chovanec jezuitského konviktu sv. Bartoloměje na Starém Městě pražském byl 12. 7. 1740 promován

magistrem filosofie. Následovala bohoslovecká studia a na jejich konci odpovídající svěcení. Jáhnem byl ordinován 22. 12. 1743, přesné datum vysvěcení na kněze se však nepodařilo dohledat. Pravděpodobně se tak ale stalo v průběhu roku 1744. Poté nastoupil jako akcesista (nižší podúředník) do arcibiskupské kanceláře. Jeho prvním kněžským působištěm byla v letech 1746–1749 farnost Krchleby v Čáslavském kraji, kde působil několik let spolu se svým bratrem Antonínem Josefem Františkem, který tu začínal jako kaplan. Z Krchleb odešel Ignác František na faru do nedalekých Habrů a odtud v roce 1751 jako děkan do Červené Řečice na stejnojmenném panství pražského arcibiskupa a jako administrátor tamějšího vikariátu. Týmž patronem pak byl na základě dohody o střídavém presentačním právu dosazen roku 1756 na prestižní a bohaté děkanství v Blatné. Duchovní správy se zde ujal před poutní slavností Nanebevzetí Panny Marie. Současně administroval blatenský vikariátní úřad, načež byl roku 1765 ustanoven řádným vikářem. Do Blatné si vzal svou matku, která zde na samém konci prosince 1758 zemřela.

Blatenským děkanem byl Ignác František z Blankenfeldu (rodové příjmení Rebensteiger prakticky nepoužíval) bezmála 17 let. Zemřel 14. 7. 1773 záhy poté, co učinil před svědky P. Janem Pavlem Růžičkou, farářem v Čížové, a P. Jakubem Kosem, farářem v Bělčicích, ústní poslední pořízení (pro nemoc ani nebyl schopen jej vlastnoručně podepsat), jímž za své dědice ustanovil bratra – smečenského děkana a ovdovělou sestru Eleonoru. Pochován byl 16. 7. do kněžské krypty blatenského děkanského kostela.

R. D. Jakub Kos

Narodil se 12. 7. 1726 v Lužcích na Berounsku jako poslední potomek rolníka Matěje Kose a jeho manželky Kateřiny. Posléze se ale rodina zřejmě přestěhovala do blízkých Kozolup, které bývají někdy soudobými prameny uváděny jako Jakubovo rodiště. Bohosloveckou přípravu konal v pražském arcibiskupském semináři. Na kněze byl vysvěcen 7. 4. 1753 pražským pomocným biskupem Antonínem Janem Václavem Vokounem. Působil jako kaplan v Mladé Boleslavi (1753–1754), Kostomlatech nad Labem (1755–1760) a Lysé nad Labem (1760–1765), odkud jej patron, hrabě Jan František Kristian Swéerts-Sporck přesunul na své další, jihočeské panství Lnáře, a to jako faráře do Kadova. Zde Jakub Kos setrval až do roku 1772, kdy byl týmž patronem presentován a církevními úřady potvrzen na své poslední působiště – faru v Bělčicích. Současně zastával do roku 1789 funkci sekretáře blatenského vikariátu. Zemřel 29. 5. 1795 v Bělčicích.

Výklad zkratk:

A. R. D. = *Admodum Reverendus Dominus (Veledůstojný pán)* – titul vikáře

R. D. = *Reverendus Dominus (Důstojný pán)* – titul faráře nebo kaplana

Troji Proměna podivná

Z nich ale jedná každá potěšitelná a také strážlivá
Totiž První:

Proměnění Svatého Těla Pána Štěpána Křesťana

kteřé newidano u Slávan, a Gastnost na Hoře Tá-
bor třem Bědlníkům ukázalo.

Druhá:

Proměna Chrámu Páně na Křesowcy,
kteřý prvo starý a chatrný, nyní ale celý nowě wyděla-
ný, a slawně okrášlený na Skále (geni gest Křesťus)
wystawený,

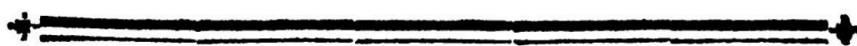
S dwaumi slynými Slaupami opatřený, kteriž jsou
Svatý Joáchym a Svatý Alonžus Páně Wyznávající, gegich-
to Dítáre menší w témž Chrámu Páně se wybuchájej.

Třetí:

Proměna Chrámu w geho Posvěcení
w mravní a sprosté Nžeci Lidů w eregnýmu na Wrchu
w Slowě Křesowec k Panstwi Blattenškému patřicím w Chrá-
mu Páně pod Entulem Proměnění Pána Křesťana
na Den Entulární při Posvěcení
Roku 1765.

Od Jakuba Kos toho Času Faráře Radowského
předstawená.

CUM LICENTIA SUPERIORUM.

Witistěno w Praze u Sw. Alimenta.

Titulní list tiskem vydaného kázání P. Jakuba Kose
k požehnání kostela na Křesovci

Výběr z použitých pramenů, literatury a dalších zdrojů

- Archiv hlavního města Prahy, *Sbírka matrik*, sign. HV 03; sign. ŠT Z1.
- Národní archiv (dále jen NA), *Archiv pražského arcibiskupství*, inv. č. 1224, sign. B 3/15; inv. č. 1226, sign. B 4/1; inv. č. 1338, sign. B/12/12; inv. č. 1365, sign. B 14/6.
- NA, *Desky zemské větší*, inv. č. 317, 391, 395.
- NA, *Sbírka genealogická Dobřenského*, inv. č. 611.
- Státní oblastní archiv (dále jen SOA) v Praze, *Sbírka matrik*, sign. Benátky nad Jizerou 16; sign. Krchleby 01, 02; sign. Sv. Jan pod Skalou 01.
- SOA v Třeboni, *Biskupský archiv České Budějovice*, *Catalogus Universi Venerabilis Cleri Almae Diaecesis Bohemo-Budvicensis ab exordio Episcopatus 1786*.
- SOA v Třeboni, *Sbírka matrik*, sign. Blatná 3, 4; sign. Červená Řečice 3.
- SOA v Třeboni, *Velkostatek Blatná*, inv. č. 3, ukn 3; inv. č. 699, kar 79; inv. č. 715, kar 84.
- Státní okresní archiv Strakonice (dále jen SOkA), *Místní národní výbor Lom* (nezpracováno), *Kronika*, 1947.
- SOkA Strakonice, *Osobní fond Hille Jan Pavel*, Paměti kostela Matky Boží a duchovní správy v Blatné. II. díl do r. 1773. Blatná, 1928.
- Catalogus universi cleri archi-dioecesanii Pragensis pro Anno MDCCLI*.
- ČERNÝ, Jiří. *Poutní místa českobudějovické diecéze. Milostné obrazy, sochy a místa zvláštní zbožnosti*. Pelhřimov, 2014.
- EBEL, Martin – MENDELOVÁ, Jaroslava – VLČEK, Pavel. *Josef Jäger : kopiáře*. Praha, 1998.
- HASILOVÁ, Pavla. *Hraběnka Serényiová a Blatná*. Tiskem nevydaná diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Ústav českých dějin. Praha, 2013.
- Hlas lidu*, roč. 8, č. 1, 2. 10. 1913, s. 5.
- JANOVKA, Petr. *Via lactaea Candidus ad Felicitatem Trames, seu Nova in Terris Galaxia ethica Per stationes XV*. Praha, 1740.
- JELÍNKOVÁ-PREISNEROVÁ, Olga. *Antonín Haffenecker, jeho doba a dílo*. Praha, 1952.
- Knihopis československých tisků od doby nejstarší až do konce XVIII. století*. Díl 2. Praha, 1948.
- Otavan*, roč. 17, č. 20, 17. 5. 1895, s. 6.
- Písecké listy*, roč. 1, č. 9, 2. 6. 1895, s. 6.
- POCHE, Emanuel (ed.). *Umělecké památky Čech*. II. Praha, 1978.
- ŠAVRDA, Vladimír. Pacelický kostelík pookřál pohlazením božím slovem. *Blatensko SOBě*, roč. IX, č. 46, září 2015, s. 42–43.
- VILÍMKOVÁ, Milada. *Stavitelé paláců a chrámů, Kryštof a Kilián Ignác Dientzenhoferové*. Praha, 1986.
- VLČEK, Pavel – ANGER, Jindřich (edd.). *Encyklopedie architektů, zedníků a kameníků v Čechách*. Praha, 2004.
- Městské muzeum Blatná, *Sbírka fotografická; Sbírka skleněných negativů*.
- www.pamatkovykatalog.cz/kostel-promeneni-pane-19079375

Poutní kostel Proměnění Páně na Křesovci u Pacelic

Text: Mgr. Čestmír Cimler (Městské muzeum Blatná, Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy), Mgr. Vladimír Červenka (Státní oblastní archiv v Plzni)

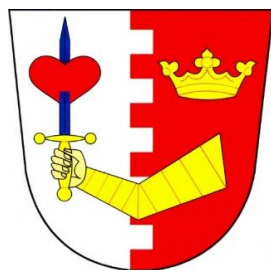
Jazyková korektura: Mgr. et Mgr. Markéta Frdlíková

Návrh obálky: Mgr. Vladimír Červenka

Fotografie, kresby a dokumenty: uvedeno na příslušných místech

Sazba: Mgr. Vladimír Červenka

Vydala obec Škvořetice v roce 2022.

OBEC ŠKVOŘETICE

2022